

SociAl competences
and FundamEntal Rights
for preventing bullying

safer

SAFER - ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ - ΤΕΥΧΟΣ 5 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2023

THE SAFER PROJECT

Αριθμός προγράμματος: 621528-EPP-1-2020-1-IT-EPPKA3-IPI-SOC-IN

Be the HERO for reducing bullying to ZERO

ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ
ΤΕΥΧΟΣ

1

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2

Η ΠΡΟΟΔΟΣ του προγράμματος

- Πιλοτική Εφαρμογή στα σχολεία
- Student Voices
- Προετοιμασία Τελικού Συνεδρίου στις Βρυξέλλες

3

Τέταρτη ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ συνάντηση

Συγχρηματοδοούμενο
από το πρόγραμμα Erasmus+
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

1

**Καλωσορίσατε
στο 5ο τεύχος
του Ενημερωτικού
Δελτίου SAFER!**

Το SAFER - SociAl competences and FundamEntal Rights for preventing bullying είναι ένα τριετές έργο που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus + (ΚΑ3- Κοινωνική ένταξη και κοινές αξίες: η συμβολή στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έχει στόχο να αναπτύξει και να θέσει σε εφαρμογή μία καινοτόμο μέθοδο πρόληψης της σχολικής βίας και του εκφοβισμού για την προώθηση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης.

Το έργο συντονίζεται από το Fondazione Hallgarten Franchetti Centro Studi Villa Montesca στην

Ιταλία και η σύμπραξη αποτελείται από την Giunti Psychometrics Srl (Ιταλία), το Παρατηρητήριο για τη Βία στο Σχολείο - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου (Κύπρος), το Κέντρο Διαπολιτισμικού Διαλόγου (Βόρεια Μακεδονία), τον Σύλλογο Roditeli (Βουλγαρία), το Πανεπιστήμιο του Αλγκάρβε (Πορτογαλία), το Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά του Εκφοβισμού (Βέλγιο) και την Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κρήτης (Ελλάδα). Το έργο έχει αναπτύξει εκπαιδευτικό υλικό για εκπαιδευτικούς, γονείς, μαθητές/μαθήτριες και μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

**Γίνε ΗΡΩΪΔΑ δυνατή
για να ΜΗΔΕΝΙΣΤΕΙ
ο εκφοβισμός!**

Η ΠΡΟΟΔΟΣ του προγράμματος

Σε αυτό το Ενημερωτικό Δελτίο,
θα μάθετε περισσότερα για:

Την Πιλοτική
Εφαρμογή του
SAFER

Την
πλατφόρμα
“Student
Voices”

Την
προετοιμασία
του Τελικού
Συνεδρίου στις
Βρυξέλλες

A. Pilot Phase

i Ιταλία

Το Ίδρυμα Villa Montesci ενέπλεξε ενεργά στο πιλοτικό πρόγραμμα, πάνω από 300 μαθητές/μαθήτριες σε έξι σχολεία στην Ιταλία, τρία Δημοτικά σχολεία, ένα Γυμνάσιο και δύο Λύκεια (μαθητές του πρώτου έτους) όπου εφαρμόστηκε το Εκπαιδευτικό υλικό του SAFERWSCA. Ξεκινήσαμε την πιλοτική εφαρμογή στα σχολεία τον Φεβρουάριο του 2023, ολοκληρώνοντάς την τον Ιούνιο του 2023. Τα περισσότερα από τα εμπλεκόμενα σχολεία εφαρμόζουν την Προσέγγιση SAFER για δεύτερη χρονιά, ξεκινώντας τον Σεπτέμβριο μέχρι και το τέλος της σχολικής χρονιάς - ουσιαστικά και μετά την τυπική λήξη του έργου. Αυτή η συνέχεια καταδεικνύει τον θετικό αντίκτυπο που είχε το έργο κατά την πιλοτική εφαρμογή. Οι εκπαιδευτικοί και το προσωπικό του σχολείου μάς είπαν ότι αυτή η προσέγγιση πρέπει να επεκταθεί για να είναι πιο αποτελεσματική: οι δεξιότητες πρέπει να ενσωματωθούν πλήρως σε όλα τα προγράμματα σπουδών και να υλοποιούνται από όλους—με άλλα λόγια, να διεισδύσουν στο σχολικό οικοσύστημα.

Επιπλέον, αυτό που έχει εκτιμηθεί πολύ είναι το γεγονός ότι η Προσέγγιση SAFER καθοδηγεί τους μαθητές να ανακαλύψουν στρατηγικές που λειτουργούν καλύτερα για αυτούς—στρατηγικές που είναι συναισθηματικά, αλλά και ως προς το περιεχόμενο, συγκεκριμένες, εξατομικευμένες και συνάδουν με το πολιτισμικό πλαίσιο. Η Προσέγγιση Ολόκληρου

Σχολείου θεωρείται ως μέθοδος εργασίας παρά ως ένα καθορισμένο πρόγραμμα.

Τα πρόγραμμα SAFER παρουσιάζει μία ποικιλομορφία, αντανακλώντας τη μοναδική φύση κάθε σχολείου ή/και εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Δεν θεωρείται ως παραδοσιακή προσέγγιση πρόληψης που βασίζεται στο να μάθουν τα παιδιά τους παράγοντες που επιδρούν στην εμφάνιση του εκφοβισμού και της ευημερίας. Η Προσέγγιση SAFER δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην ενεργητική και βιωματική συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία της μάθησης. Σε αυτό το θέμα τα εγχειρίδια SAFER έδωσαν και θα συνεχίσουν να παρέχουν ισχυρή υποστήριξη στην εφαρμογή των στρατηγικών πρόληψης του εκφοβισμού τόσο μέσα όσο και έξω από το σχολείο. Ναι, επειδή ένα άλλο στοιχείο που αξίζει να αναφερθεί είναι ο ρόλος της κοινότητας. Η μέθοδος SAFER αποδεικνύει ότι ο εκφοβισμός προσεγγίζεται καλύτερα εάν θεωρηθεί ως κοινωνικό ζήτημα στο πλαίσιο:

- του σχολείου, της οικογένειας, της κοινότητας και των κοινωνικών σχέσεων
- των προσδοκιών, των αξιών και των δομών της κοινωνίας.

Παρατηρήσαμε ότι έχει περαιτέρω σημαντικό αντίκτυπο, όπως το γεγονός ότι η ευαισθητοποίηση σχετικά με τον εκφοβισμό ενδυνάμωσε τους μαθητές/

τις μαθήτριες να αναγνωρίζουν αποτελεσματικά, να αποτρέπουν και να αντιμετωπίζουν εκφοβιστικά περιστατικά. Επιπλέον, η σημασία ενός θετικού σχολικού κλίματος αναγνωρίζεται τόσο από τους/τις μαθητές/μαθήτριες και τους/τις εκπαιδευτικούς και η Προσέγγιση SAFER WSCA το λαμβάνει πολύ σοβαρά υπόψη. Θα θέλαμε να ολοκληρώσουμε με αυτό που τόνισε ένας από τους διευθυντές: «Η Προσέγγιση SAFER μας έδωσε την ευκαιρία να αναθεωρήσουμε την «αίσθηση» της ύπαρξης σε ένα σχολείο, η οποία μπορεί να προκύψει από έναν απλό χαιρετισμό, από τον τρόπο επίλυσης των προβλημάτων ή τον τρόπο που οι μαθητές εργάζονται μαζί. Το θετικό κλίμα είναι «η καρδιά και η ψυχή» του σχολείου, «η ποιότητα και ο χαρακτήρας του. Είναι ένα ισχυρό συστατικό για την πρόληψη του εκφοβισμού».

ii Κύπρος

Η πιλοτική εφαρμογή του Προγράμματος SAFER στην Κύπρο διήρκησε από τον Δεκέμβριο του 2022 μέχρι και τον Ιούνιο του 2023. Κατά τη διάρκεια αυτών των μηνών, το εκπαιδευτικό υλικό που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος, εφαρμόστηκε στα σχολεία, υπό τον συντονισμό του Παρατηρητηρίου για τη Βία στο Σχολείο. Πάνω από 260 μαθητές, 35 δάσκαλοι και πολλοί γονείς/μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας, από τα τρία σχολεία που συμμετείχαν στην πιλοτική φάση στην Κύπρο - Δημοτικό Έγκωμης 1 (KB) και Δημοτικό Αγλαντζιάς 3 στη Λευκωσία, καθώς και το Γυμνάσιο Αποστόλου Παύλου στην Πάφο - συμμετείχαν ενεργά στην εφαρμογή του Προγράμματος.

Κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων και των παρουσιάσεων που πραγματοποιήθηκαν για τους/τις εκπαιδευτικούς, παρουσιάστηκε το θεωρητικό

υπόβαθρο του προγράμματος SAFER και ταυτόχρονα έγινε επιμόρφωσή τους στη θεματική του εκφοβισμού, με παράλληλη σύνδεση και πλαισίωση με το περιεχόμενο του Οδηγού Εκπαιδευτικού. Οι εκπαιδευτικοί επέδειξαν έντονο ενδιαφέρον και συμμετείχαν ενεργά στα εργαστήρια, αποκομίζοντας γνώσεις και εμπειρία που συνέβαλαν στην πιο αποτελεσματική εφαρμογή των δραστηριοτήτων στην τάξη τους.

Στο ίδιο μοτίβο, οι μαθητές/μαθήτριες και από τα τρία σχολεία συμμετείχαν με ενθουσιασμό σε όλες τις δράσεις που υλοποιήθηκαν εντός και εκτός της τάξης. Η εφαρμογή διδακτικών προτάσεων από τους/τις εκπαιδευτικούς, μέσα από διαφορετικά θέματα του προγράμματος σπουδών, συνέβαλε στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των παιδιών, καθώς και στην ενδυνάμωσή τους στο θέμα του εκφοβισμού. Τα παιδιά μέσω πρακτικών παραδειγμάτων, εξάσκησης και βιωματικών εργαστηρίων ενημερώθηκαν για τα είδη του εκφοβισμού και τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να υψώσουν ανάστημα σε τέτοια περιστατικά, προτάσσοντας τις αξίες που προσβέυει το SAFER, ώστε να μην επιτρέπουν αυτά να συμβαίνουν είτε στα ίδια είτε στους γύρω τους. Επιπλέον, απέκτησαν γνώσεις, δεξιότητες και αξίες που τα ενδυνάμωσαν ώστε να γίνουν δυνατοί ήρωες/ηρωίδες σε ένα ασφαλέστερο σχολικό περιβάλλον, χωρίς αποκλεισμούς και με μηδενική ανοχή στον εκφοβισμό.

Την ίδια στιγμή οι μαθητές και οι μαθήτριες με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών τους και αξιοποιώντας το ταλέντο, την έμπνευση και τη δημιουργικότητά τους συνέθεσαν τραγούδια και βίντεο, ζωγράρισαν σε τοίχους και αφίσες, έφτιαξαν τα δικά τους μηνύματα ενάντια στον εκφοβισμό πάνω σε μπλουζάκια, έγραψαν ιστορίες, οργάνωσαν θεματικές ημέρες και αξιοποίησαν δημιουργικά και ευχάριστα τον χρόνο του διαλείμματος.

Στο πλαίσιο της γνωριμίας και επαφής τους με την Πρόεδρα του προγράμματος στην Κύπρο, Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, κ. Αννίτα Δημητρίου, εκπαιδευτικοί και μαθητές/μαθήτριες και από τα τρία σχολεία επισκέφθηκαν τον χώρο της Βουλής. Σημειώνεται ότι η κ. Δημητρίου συμμετείχε σε ένα από τα βίντεο που δημιούργησαν τα παιδιά. Η ίδια η Πρόεδρος μετά τη συζήτηση με τα παιδιά, δήλωσε ότι «Υπάρχει προοπτική για έναν καλύτερο

κόσμο. Μιλώντας με τους/τις μαθητές/μαθήτριές μας, αναγνωρίζουμε, για άλλη μια φορά, ότι το κλειδί για την πρόληψη και την καταπολέμηση του εκφοβισμού, πέρα από την ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου, βρίσκεται στην εκπαίδευση και στην ανατροφή παιδιών με ενσυναίσθηση, που σέβονται τον άνθρωπο και αποδέχονται τη διαφορετικότητα».

Τέλος, στην πιλοτική εφαρμογή σημαντική ήταν και η συμμετοχή των γονέων και μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας μέσα από διαλέξεις, σεμινάρια, εργαστήρια και δράσεις μαζί με τα παιδιά τους, οι οποίες βοήθησαν στην ανάπτυξη δυνατών και υγιών σχέσεων μεταξύ τους.

Εν κατακλείδι, η πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος SAFER στην Κύπρο κρίνεται επιτυχημένη, εφόσον επιτεύχθηκαν όλοι οι στόχοι που τέθηκαν και κυριάρχησε σε όλες τις εκφάνσεις των δράσεων το σύνθημα: «Γίνε ΗΡΩΑΣ/ΗΡΩΙΔΑ δυνατός/δυνατή για να μηδενιστεί ο εκφοβισμός!» Μαθητές/μαθήτριες, εκπαιδευτικοί και μέλη των εκπαιδευτικών κοινοτήτων ενθουσιάστηκαν με το πρόγραμμα και εξέφρασαν την προθυμία τους να συνεχίσουν την εφαρμογή του και την τρέχουσα σχολική χρονιά.

iii Βόρεια Μακεδονία

Η πιλοτική φάση του έργου SAFER στο Κουμάνοβο, της Βόρειας Μακεδονίας, αποτελεί ένα σημαντικό ορόσημο για την προώθηση ενός ασφαλέστερου και συμπεριληπτικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Υλοποιήθηκε σε δύο σχολεία με τη συμμετοχή 50 μαθητών/μαθητριών, με δραστηριότητες ευαισθητοποίησης σχετικά με τον εκφοβισμό και την ενδυνάμωση των μαθητών/μαθητριών ώστε να αναγνωρίζουν, να αποτρέπουν και να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά αυτό το διάχυτο πρόβλημα. Καθ' όλη τη διάρκεια των δραστηριοτήτων οι μαθητές/μαθήτριες είχαν τη ευκαιρία να εμβαθύνουν σε ποικίλα θέματα, όπως να ορίζουν τον εκφοβισμό ως ένα φαινόμενο, να εντοπίζουν τις διάφορες μορφές του, να αναγνωρίζουν ποιες καταστάσεις είναι ανησυχητικές και να αναπτύσσουν ενσυναίσθηση μέσα από διαδραστικές ασκήσεις. Επιπλέον, ενίσχυσαν τις δεξιότητες δημιουργικής σκέψης τους, εξασκήθηκαν στην ελεύθερη έκφραση της σκέψης τους και έμαθαν τη σημασία της συνεργατικής επί-

λυσης προβλημάτων. Η ενθουσιώδης συμμετοχή των μαθητών/μαθητριών υπερτόνισε την επίδραση που έχουν τέτοιες δραστηριότητες στην ενθάρρυνση της βαθύτερης κατανόησης της πολυπλοκότητας του εκφοβισμού και των συνεπειών του.

Τα συγκεκριμένα αποτελέσματα, όπως προέκυψαν μέσα από τις δραστηριότητες, φανερώνουν σαφώς την αποτελεσματικότητά τους. Ενισχύθηκε η γνώση των μαθητών/μαθητριών σε ό,τι αφορά στις κυρίαρχες προκαταλήψεις και τους μύθους που σχετίζονται με τον εκφοβισμό, και εξοπλίστηκαν με τα απαραίτητα εργαλεία για να είναι ικανοί/ικανές να αμφισβητούν τέτοιες παρερμηνείες. Οι μαθητές και οι μαθήτριες απέκτησαν μία βαθιά κατανόηση των αρνητικών συνεπειών του εκφοβισμού και τους δόθηκε η δυνατότητα να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν δυνητικά επιβλαβείς καταστάσεις. Επιπλέον, μέσα από τις δραστηριότητες οι μαθητές/μαθήτριες ενδυναμώθηκαν ώστε να μπορούν να υπερασπίζονται τον εαυτό τους και τους άλλους, καλλιεργώντας με αυτόν τον τρόπο μία κουλτούρα υποστήριξης και αλληλεγγύης μέσα στη σχολική κοινότητα.

Ένα άλλο αξιοσημείωτο συμπέρασμα που προέκυψε από την πιλοτική φάση ήταν η ανακάλυψη ότι η αρχική πεποίθηση των μαθητών/μαθητριών ότι δεν υπήρχε εκφοβισμός στην τάξη τους ήταν ανακριβής. Όπως και ένας δάσκαλος μοιράστηκε, «Ήταν ενδιαφέρον ότι στην αρχή, όλοι οι μαθητές και όλες οι μαθήτριες της τάξης στην οποία εφαρμόσαμε τις δραστηριότητες, είχαν εκφράσει την άποψη ότι δεν υπήρχε εκφοβισμός στην τάξη τους, ότι όλοι αγαπούν ο ένας τον άλλον και ότι κανείς δεν εκφοβίζει κανέναν. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων διαπιστώσαμε μαζί ότι το γεγονός ότι δεν υπήρχε καθόλου εκφοβισμός ανάμεσά τους, δυστυχώς δεν ήταν αλήθεια. Στην πραγματικότητα δεν είχαν τη δύναμη να εκφραστούν ή δεν μπορούσαν να αναγνωρίσουν τον εκφοβισμό». Αυτή η μαρτυρία απεικονίζει έντονα τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων στην αποκάλυψη κρυφών περιστατικών εκφοβισμού, και στη δημιουργία ενός ασφαλούς χώρου για ανοιχτό διάλογο.

Τέλος, οι εκπαιδευτικοί που υλοποίησαν αυτές τις δραστηριότητες εντυπωσιάστηκαν ιδιαίτερα από την αποτελεσματικότητα των εγχειριδίων που χρησιμοποιήθηκαν. Εξέφρασαν την έντονη επιθυ-

μία τους για την ευρύτερη εφαρμογή τους σε όλα τα σχολεία, αναγνωρίζοντας τη μεθοδολογική και διδακτική τους προσέγγιση ως κομβική στην καλλιέργεια γνώσεων και δεξιοτήτων για εντοπισμό, πρόληψη και αντιμετώπιση του εκφοβισμού. Για αυτό και συνέχισαν την υλοποίηση των δραστηριοτήτων σε άλλες τάξεις, μετά το τέλος της πιλοτικής φάσης.

iv Βουλγαρία

Ο Σύλλογος Rодiteli, στη Βουλγαρία, άρχισε ενεργά την εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος που στηρίζεται στη μεθοδολογία του SAFER «Ολιστική Προσέγγιση Σχολείου και Κοινότητας», καθώς και του εκπαιδευτικού υλικού στα τρία συνεργαζόμενα σχολεία στην αρχή της τρέχουσας σχολικής χρονιάς. Πριν από την έναρξη του προγράμματος, η ομάδα του Συλλόγου Γονέων «Association Rодiteli «(ΑΡ) διοργάνωσε και προσέφερε αριθμό εργαστηρίων κατάρτισης για τους συμμετέχοντες/ τις συμμετέχουσες εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο των οποίων παρουσιάστηκαν η φιλοσοφία και η μεθοδολογία του SAFER. Οι έξι εκπαιδευτικές συναντήσεις παρείχαν γνώσεις, καθοδήγηση και ενθάρρυναν την ανοιχτή συζήτηση για το θέμα της επιθετικότητας και του εκφοβισμού είτε στο σχολείο είτε διαδικτυακά, καθώς και για όλες τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί για το θέμα αυτό, συμπεριλαμβανομένου της συσχέτισης που μπορεί να έχουν περιστατικά εκφοβισμού με τους γονείς των παιδιών. Λόγω των πολυάριθμων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου έναρξης μίας θετικής και αποτελεσματικής συζήτησης με παιδιά και γονείς σχετικά με θέματα εκφοβισμού, η ομάδα ΑΡ παραμένει ενεργά εμπλεκόμενη σε όλη τη φάση υλοποίησης, προσφέροντας πρόσθετη υποστήριξη στους εκπαιδευτικούς μέσω της πιλοτικής εφαρμογής των δραστηριοτήτων σε ορισμένες τάξεις και επειδεικνύοντας στην πράξη πώς μαθητές/ μαθήτριες διαφορετικών ηλικιών αντιδρούν στα διαφορετικά εργαλεία των εγχειριδίων. Θα παραμείνουμε στη διάθεση όλων των εκπαιδευτικών και θα τους παρέχουμε την απαραίτητη βοήθεια, όταν τη χρειάζονται, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

Κάθε σχολείο που συμμετείχε άρχισε το πρόγραμμα τον Μάιο του 2023 με μία ανώνυμη έρευνα, με

σκοπό να αξιολογήσει την τρέχουσα εικόνα, ούτως ώστε στο τέλος της εφαρμογής του προγράμματος να μετρηθεί η αλλαγή που επιτεύχθηκε στον τρόπο σκέψης και στη συμπεριφορά των μαθητών/ μαθητριών. Κάθε σχολείο έχει επιλέξει 3-4 τάξεις, σε κάποιες από αυτές θα εφαρμοστεί η παρέμβαση και μία θα αποτελέσει την ομάδα ελέγχου, με μαθητές/μαθήτριες που δεν συμμετείχαν στην παρέμβαση. Όλοι συμπλήρωσαν το ειδικά σχεδιασμένο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης της γνώσης, της στάσης, των συναισθημάτων και της παρατήρησης στο σχολικό περιβάλλον σχετικά με τον εκφοβισμό και την επιθετικότητα. Η πιλοτική φάση θα ολοκληρωθεί με ερωτηματολόγιο εξόδου στις ίδιες τάξεις και ομάδες ελέγχου, που στοχεύει στη μέτρηση της επίδρασης της Ολιστικής Προσέγγισης του SAFER στους μαθητές/μαθήτριες και αντίστοιχα στο περιβάλλον.

Η αποτίμηση της παρέμβασης ήταν θετική από όλους τους συμμετέχοντες, εκπαιδευτικούς και μαθητές, καθώς η συλλογική προσπάθεια οικοδομεί σιγά σιγά δέσμευση στο προσωπικό του σχολείου για την ανάπτυξη ασφαλέστερου και νέου υποστηρικτικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος για όλα τα παιδιά.

v Πορτογαλία

Είμαστε ενθουσιασμένοι που μοιραζόμαστε τη συμμετοχή μας στο Έργο SAFER. Αυτή η πρωτοβουλία, έχοντας ως στόχο την πρόληψη του εκφοβισμού, διεξήγαγε την πιλοτική της φάση σε τέσσερις σχολικές μονάδες στην περιφέρεια του Αλγκάρβε, στην Πορτογαλία, κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2022/2023.

Κατά τη διάρκεια της πιλοτικής φάσης, στην οποία συμμετείχαν μαθητές/μαθήτριες από την 7η έως

την 9η τάξη, εφαρμόστηκαν δραστηριότητες που περιγράφονται στα εγχειρίδια που αναπτύχθηκαν από την ομάδα του έργου. Τα σχολεία συμμετείχαν με προθυμία στο έργο, και τουλάχιστον μία από τις σχολικές μονάδες θα συνεχίσει να υλοποιεί τις δραστηριότητες και σε αυτό το ακαδημαϊκό έτος.

Αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε στη διαδικασία αξιολόγησης της επίδρασης του έργου και τα αποτελέσματα αναμένονται να είναι διαθέσιμα μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε βασίστηκε στην Ολιστική Προσέγγιση Σχολείου, με ενεργό συμμετοχή μαθητών/μαθητριών, εκπαιδευτικών, σχολικών ψυχολόγων, γονέων και άλλων μελών της κοινότητας. Πιστεύουμε ότι αυτή η πολύπλευρη συνεργασία θα συμβάλει σημαντικά στη δημιουργία ενός ασφαλέστερου και υγιέστερου σχολικού περιβάλλοντος.

vi Ελλάδα

Η Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κρήτης έχει εμπλέξει ενεργά 130 μαθητές/μαθήτριες από πέντε σχολεία, τέσσερα Δημοτικά και ένα Γυμνάσιο, στο πιλοτικό πρόγραμμα που περιλαμβάνει το εκπαιδευτικό υλικό «Ολιστική Προσέγγιση Σχολείου και Κοινότητας», του SAFER. Το πιλοτικό πρόγραμμα άρχισε τον Μάρτιο του 2023 και ολοκληρώθηκε στις 30 Μαΐου για το Γυμνάσιο και στις 10 Ιουνίου για τα Δημοτικά σχολεία. Η εν λόγω πρωτοβουλία έχει αποτελέσει ένα σημαντικό βήμα προς την προώθηση ενός ασφαλέστερου και πιο συμπεριληπτικού μαθησιακού περιβάλλοντος.

Πριν από την έναρξη του προγράμματος, η παιδαγωγική ομάδα της ΠΔΕ Κρήτης πραγματοποίησε ένα εκπαιδευτικό εργαστήριο για τους συμμετέχοντες/τις συμμετέχουσες εκπαιδευτικούς. Στο πλαίσιο του εργαστηρίου, οι εκπαιδευτικοί εξοικειώθηκαν με τη φιλοσοφία και τη μεθοδολογία, στις οποίες στηρίζεται η Ολιστική Προσέγγιση Σχολείου και Κοινότητας του SAFER, έλαβαν την απαραίτητη καθοδήγηση και συμμετείχαν σε ανοιχτή συζήτηση. Η παιδαγωγική ομάδα παρέμεινε ενεργά εμπλεκόμενη καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησης, προσφέροντας υποστήριξη στους/στις εκπαιδευτικούς μέσα από βιωματικά εργαστήρια, με συμμετοχή σε συναντήσεις ευαισθητοποίησης με γονείς και με την παροχή βοήθειας, όταν χρειαζόταν.

Κάθε σχολείο που συμμετείχε άρχισε το πρόγραμμα τον Μάρτιο του 2023 με ανώνυμη έρευνα, σχεδιασμένη για σκοπούς αξιολόγησης. Δύο ομάδες, η ομάδα παρέμβασης που περιλάμβανε μαθητές/μαθήτριες που θα δέχονταν την παρέμβαση, καθώς και η ομάδα ελέγχου, που αποτελούνταν από μαθητές/μαθήτριες που δεν θα εμπλέκονταν στην παρέμβαση, συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια που μετρούσαν τις γνώσεις, τις στάσεις και τα συναισθήματά τους, και την προσλαμβάνουσα αίσθηση του σχολικού περιβάλλοντος σχετικά με τον εκφοβισμό. Ακολούθως, τα σχολεία επέλεξαν διδακτικές προτάσεις, οι οποίες ήταν συνυφασμένες με τις ανάγκες των μαθητών/μαθητριών τους, καλύπτοντας θέματα όπως οι ορισμοί και τα είδη του εκφοβισμού, τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι αξίες, η επίλυση συγκρούσεων και η αποτελεσματική επικοινωνία.

Οι εκπαιδευτικοί συνδύασαν αρμονικά αυτά τα μαθήματα με δραστηριότητες από το Τετράδιο Εργασιών των Μαθητών/Μαθητριών, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή των γονέων μέσω από την ανάθεση δραστηριοτήτων, που περιλαμβάνονται στον Οδηγό για τους Γονείς και την Εκπαιδευτική Κοινότητα. Η πιλοτική φάση ολοκληρώθηκε με την χορήγηση του ίδιου ερωτηματολογίου και στις δύο ομάδες, την πειραματική και την ελέγχου, με στόχο να μετρηθεί ο αντίκτυπος που είχε η εφαρμογή της Ολιστικής Προσέγγισης Σχολείου και Κοινότητας του SAFER, για τον εκφοβισμό. Η ανάλυση και τα αποτελέσματα αυτής της αξιολόγησης θα είναι διαθέσιμα τις επόμενες εβδομάδες.

Η ανατροφοδότηση από τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις μαθητές/μαθήτριες που συμμετείχαν ήταν ιδιαίτερα θετική, με αναφορές που υπογραμμίζουν την αξία του εκπαιδευτικού υλικού, μέσω του οποίου προωθείται η ανάπτυξη της σκέψης. Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες εξέφρασαν αυξημένη ευαισθητοποίηση για τις διάφορες πτυχές του εκφοβισμού. Επιπλέον, όλοι οι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν την προθυμία τους να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν τα εγχειρίδια με επιπλέον ομάδες μαθητών/μαθητριών και τα συνέστησαν στους/στις συναδέλφους τους. Αυτή η συλλογική προσπάθεια αντανακλά τη δέσμευση για την καλλιέργεια ενός ασφαλέστερου και πιο υποστηρικτικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος για όλους.

B. Πλατφόρμα Students' Voices

Η πλατφόρμα Students' Voices είναι ένας ελεύθερος χώρος όπου οι μαθητές/μαθήτριες μπορούν να παρουσιάσουν τις ιστορίες τους για τον εκφοβισμό και τις εμπειρίες τους για τον διαδικτυακό εκφοβισμό, και όπου είναι δυνατόν να μοιραστούν απόψεις και προτάσεις. Αυτή η κοινωνική πλατφόρμα εγγυάται την ανωνυμία των μαθητών/μαθητριών και οι αναρτήσεις ελέγχονται από ειδικούς και εκπαιδευτικούς, προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε πιθανή κακή χρήση του χώρου.

Για να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν την πλατφόρμα, οι μαθητές/μαθήτριες πρέπει να κάνουν εγγραφή. Μετά την εγγραφή, οι νέοι χρήστες είναι ελεύθεροι να παρουσιάσουν τις απόψεις τους και να μοιραστούν τις ιστορίες και τις εμπειρίες τους.

Στην πλατφόρμα αναφέρεται ξεκάθαρα ότι πρέπει να τηρούνται ορισμένοι κανόνες κατά τη χρήση της:

- (1) Οι μαθητές/μαθήτριες πρέπει να είναι άνω των 14 ετών.
- (2) Απαγορεύεται η δημοσίευση περιεχομένου που είναι προσβλητικό, ρατσιστικό, άσεμνο και αντίθετο με τις νομοθετικές διατάξεις που βρίσκονται σε ισχύ, σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, της τιμής, της ευπρέπειας και της φήμης κάποιου.
- (3) Περιεχόμενο που παραβιάζει τους νόμους περί πνευματικών δικαιωμάτων είναι απαγορευμένο.
- (4) Πριν από τη δημοσίευση, το περιεχόμενο θα τυγχάνει διαχείρισης από το προσωπικό που διαχειρίζεται την πλατφόρμα.

- (5) Σε περίπτωση παραβίασης αυτών των όρων χρήσης, η κοινοπραξία SAFER επιφυλάσσει το δικαίωμα, κατά την απόλυτη κρίση της, να μην δημοσιεύει κάποιο περιεχόμενο, να αποκλείει τον συντάκτη που επέδειξε απαγορευμένη συμπεριφορά και, σε κάποιες περιπτώσεις, να κοινοποιήσει οποιοσδήποτε σχετικές πληροφορίες στις αρμόδιες αρχές.

Η πλατφόρμα επιτρέπει στους μαθητές/στις μαθήτριες να επικοινωνούν με ειδικούς στον διαδικτυακό εκφοβισμό και τον Εκφοβισμό και να ρωτούν γενικές και όχι προσωπικές ερωτήσεις για το θέμα. Η πλατφόρμα Students' Voices είναι διαθέσιμη σε όλες τις οι γλώσσες των εταίρων του SAFER και οι μαθητές/μαθήτριες μπορούν να αλληλεπιδράσουν χρησιμοποιώντας τη μητρική τους γλώσσα. Ωστόσο, ένας ευρωπαϊκός χώρος με την ονομασία «Κοινωνικός Τοίχος» είναι διαθέσιμος για αλληλεπίδραση μεταξύ όλων των μαθητών/μαθητριών, σε όλες τις χώρες. Σε σε αυτόν τον χώρο, θα τους ζητηθεί να επικοινωνούν στην αγγλική γλώσσα.

Η πλατφόρμα θα ανοίξει τον Φεβρουάριο του 2024.

Fondazione Hallgarten Francheti - Centro Studi Villa Montesca

Σ. Προετοιμασία για το Τελικό Συνέδριο στις Βρυξέλλες

Μια επείγουσα έκκληση προς την Ευρώπη και την κοινωνία να αντιμετωπίσουν το ολοένα αυξανόμενο πρόβλημα του εκφοβισμού πρόκειται να ακουστεί στο Τελικό Συνέδριο του χρηματοδοτούμενου έργου ERASMUS+ «SAFER - Social competences and Fundamental Rights for preventing bullying», το οποίο θα πραγματοποιηθεί στις 13 Μαρτίου 2024 στις Βρυξέλλες και διοργανώνεται από το European Antibullying Network (EAN)¹.

Του συνεδρίου θα προεδρεύσει ο κ. Κώστας Γιαννόπουλος, Πρόεδρος του EAN και Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού», στην Ελλάδα. Το Συνέδριο θα πραγματοποιηθεί με την παρουσία όλων των εταιρών του SAFER, συμπεριλαμβανομένων των μελών του EAN από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, δημοσίων λειτουργιών, θεσμικών παραγόντων από τις Βρυξέλλες, ακαδημαϊκών και επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παιδικής προστασίας.

Ο εκφοβισμός και οι διάφορες μορφές του προκαλούν μεγάλη ανησυχία στα σχολεία, στα παιδιά, στους/στις εκπαιδευτικούς, στους γονείς και στους επαγγελματίες και η ολοένα αυξανόμενη διάστασή του θα επισημανθεί στο πλαίσιο του συνεδρίου. Ο εκφοβισμός πρέπει αντιμετωπιστεί όχι μόνο ως ένα φαινόμενο που εμφανίζεται μεταξύ παιδιών, αλλά και σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, ενώ πρέπει να παρέχεται υποστήριξη τόσο στα παιδιά που εκφοβίζουν όσο και στα παιδιά που εκφοβίζονται.

Το συνέδριο θα τονίσει ότι είναι απόλυτα επείγουσα η ανάγκη για την αντιμετώπιση του ευρέως διαδεδομένου και συνεχώς αυξανόμενου προβλήματος του εκφοβισμού στην κοινωνία μας. Επίσης, στο πλαίσιο του συνεδρίου θα αναδειχθούν ορισμένες συστάσεις προς τα Μέλη Κράτη και τα Ευρωπαϊκά Θεσμικά Όργανα για συγκεκριμένες δράσεις με σκοπό την καταπολέμηση του εκφοβισμού. Ένα έγγραφο πολιτικής με τις εισηγήσεις του SAFER θα είναι διαθέσιμο στην πλατφόρμα για την διαδικασία επιδίωξης αυτού του στόχου, από το European Antibullying Network.

Η κ. Maria Rita Bracchini, ως Αντιπρόεδρος του EAN και συντονίστρια του Προγράμματος SAFER, θα παρουσιάσει την Ολιστική Προσέγγιση Σχολείου και Κοινότητας, που έχει αναπτυχθεί κατά τα τελευταία δύο χρόνια της διάρκειας του έργου SAFER. Εκτός από αυτή τη στρατηγική προσέγγιση, το Συνέδριο θα προσφέρει στους συμμετέχοντες και στις συμμετέχουσες την ευκαιρία για ανταλλαγή χρήσιμων εμπειριών και πρακτικών προσεγγίσεων από όλους τους εταίρους του SAFER, που εργάζονται μέσα στις σχολικές κοινότητες. Επιπλέον, θα συζητηθούν μέθοδοι πρόληψης, καθώς και η χρήση της καινοτόμου πλατφόρμας STUDENT VOICES, η οποία είναι ένας ιδιωτικός χώρος όπου οι μαθητές/μαθήτριες μπορούν να μοιραστούν τις απόψεις και τις πεποιθήσεις τους, να εκφράσουν τις σκέψεις, τα συναισθήματα, τις εμπειρίες και τις φωνές τους για τον εκφοβισμό.

Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, μία ομάδα μαθητών/μαθητριών από διαφορετικά ευρωπαϊκά σχολεία θα παρουσιάσουν τις άμεσες εμπειρίες τους και τις απόψεις τους για το πρόβλημα, τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν περιστατικά εκφοβισμού στο σχολικό περιβάλλον, είτε ως εκείνοι/εκείνες που εκφοβίζουν, είτε που εκφοβίζονται ή ως παρευρισκόμενοι.

European Antibullying Network

¹ Το EAN ιδρύθηκε το 2014 ως αποτέλεσμα του αντίστοιχου χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ έργου (Daphne III) και εγγράφηκε επίσημα στις Βρυξέλλες τον Μάρτιο του 2015. Το EAN είναι ένα ενεργό δίκτυο οργανώσεων που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την Ευρώπη για την καταπολέμηση του εκφοβισμού και της σχολικής βίας. Σήμερα αποτελείται από 22 μέλη από 14 ευρωπαϊκές χώρες (Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λιθουανία, Μάλτα, Βόρεια Μακεδονία, Ρουμανία, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο).

Τέταρτη ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ συνάντηση

3

Η τέταρτη διακρατική συνάντηση του έργου SAFER φιλοξενήθηκε από το Κέντρο Διαπολιτισμικού Διαλόγου, στα Σκόπια, στη Βόρεια Μακεδονία, στις 25 και 26 Οκτωβρίου του 2023. Όλοι οι εταίροι του έργου SAFER ταξίδεψαν από έξι χώρες (Ελλάδα, Ιταλία, Βουλγαρία, Πορτογαλία, Κύπρο και Βέλγιο) για να συζητήσουν για την πρόοδο της υλοποίησης του έργου.

Στο πλαίσιο της συνάντησης, οι εταίροι παρουσίασαν και οριστικοποίησαν την επιτευχθείσα πρόοδο μέχρι σήμερα, σχετικά με το κάθε πακέτο εργασίας, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις κάθε εταίρου. Επιπλέον, παρουσίασαν τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν σε κάθε χώρα σχετικά την πιλοτική φάση στα σχολεία. Όλες οι παρουσιάσεις ήταν γεμάτες με τις δραστηριότητες των μαθητών/μαθητριών, με εμπνευσμένες δημιουργίες και άλλες δράσεις που υλοποιήθηκαν από ολόκληρη τη σχολική

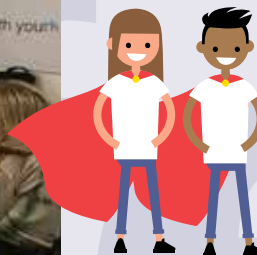
κοινότητα ενάντια στον εκφοβισμό. Όλοι οι εταίροι δεσμεύτηκαν να συνεχίσουν να υλοποιούν διάφορες δράσεις και να εδραιώσουν τη συνεργασία με τα σχολεία τους, με στόχο τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του έργου.

Η κοινοπραξία, επίσης, συζήτησε για τη διαδικτυακή πλατφόρμα «Student Voices», καθώς και για την προετοιμασία του Τελικού Συνεδρίου που θα πραγματοποιηθεί στις Βρυξέλλες, στις 13 Μαρτίου 2024, με την συμμετοχή εκπαιδευτικών, μαθητών/μαθητριών και γονέων, που συμμετείχαν στην υλοποίηση του έργου.

Τέλος, η κοινοπραξία αντάλλαξε ιδέες σχετικά με το προσχέδιο των «Συστάσεων Πολιτικής και Υποστήριξης για τη μεταρρύθμιση της πολιτικής κατά του εκφοβισμού».

**Ομάδα του Παρατηρητηρίου
για τη Βία στο Σχολείο -
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
Κύπρου**

safer

Μάθετε περισσότερα για το πρόγραμμα SAFER

www.safer-erasmus.eu

<https://www.facebook.com/preventingbullyingsafer>

https://www.instagram.com/safer_project/

**Γίνε ΗΡΩΑΣ δυνατός
για να ΜΗΔΕΝΙΣΤΕΙ
ο εκφοβισμός!**